

Sygn. akt VII U 1420/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2020r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Banczerowska

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2020r. w Warszawie

sprawy B. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania B. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 25 września 2018r., znak: (...) -2014

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego B. M. przyjmuje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne:

- za rok 1979 w wysokości 22.722,00 zł (dwadzieścia dwa tysiące siedemset dwadzieścia dwa złote);
- za rok 1980 w wysokości 37.695,00 zł (trzydzieści siedem tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt pięć złotych);
- za rok 1981 w wysokości 69.341,00 zł (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy trzysta czterdzieści jeden złotych);
- za rok 1982 w wysokości 103.026,00 zł (sto trzy tysiące dwadzieścia sześć złotych);
- za rok 1983 w wysokości 115.180,00 zł (sto piętnaście tysięcy sto osiemdziesiąt złotych);
- za rok 1984 w wysokości 136.753,00 zł (sto trzydzieści sześć tysięcy siedemset pięćdziesiąt trzy złote);
- za rok 1985 w wysokości 158.678,00 zł (sto pięćdziesiąt osiem tysięcy sześćset siedemdziesiąt osiem złotych);
- za rok 1986 w wysokości 224.406,00 zł (dwieście dwadzieścia cztery tysiące czterysta sześć złotych);
- za rok 1987 w wysokości 515.974,00 zł (pięćset piętnaście tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt cztery złote);
- za rok 1988 w wysokości 901.322,00 zł (dziewięćset jeden tysięcy trzysta dwadzieścia dwa złote);

2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

SSO Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

W dniu 19 października 2018r. B. M. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 25 września 2018r., znak: (...) -2014, ustalającej kapitał początkowy.

Odwołująca wskazała, że w zaskarżonej decyzji nie został uwzględniony okres jej zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Państwowym Restauracje (...) od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. Dokumentem potwierdzającym to zatrudnienie jest świadectwo pracy wystawione w dniu 12 kwietnia 1990r., które zostało złożone w ZUS. Odwołująca wyjaśniła, że miała w tym czasie odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne, czego dowodem są kalkulacje finansowe sporządzone dla agencyjnego punktu gastronomicznego w okresie od lutego do września 1989r. Dodatkowo domagała się uwzględnienia świadectwa pracy wystawionego w dniu 16 września 1998r. innej osobie W. O., który w tym samym okresie czasu był zatrudniony na podstawie analogicznej umowy agencyjnej, a organ rentowy w wydanej decyzji uwzględnił mu powyższy okres zatrudnienia przy wyliczaniu kapitału początkowego. Odwołująca podkreśliła także, że dokumenty, które złożyła w organie rentowym są wystarczające dla udowodnienia faktu świadczenia przez nią pracy i odprowadzania składek z tytułu zatrudnienia w latach 1988-1990. W jej ocenie nie mogą jej obciążać ewentualne zaniedbania po stronie pracodawcy w zakresie gromadzenia i przechowywania dokumentacji pracowniczej. Powołała się przy tym na treść art. 473 § 1 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i z przesłuchania stron. Na tej podstawie odwołująca wniosła o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka W. O., natomiast w konkluzji odwołania zawnioskowała o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uwzględnienie okresu składkowego zgodnie z załączoną dokumentacją i wynagrodzenia uzyskanego w okresie od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. (odwołanie z dnia 19 października 2018r., k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 19 listopada 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wyjaśnił, że zaskarżoną decyzją ustalił B. M. kapitał początkowy, który na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 121.897,16 zł. Wskazał, że przedłożona przez odwołującą dokumentacja z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Państwowym Restauracje (...) w okresie od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. potwierdza wyłącznie kalkulację finansową dotyczącą planowanego obrotu miesięcznego, natomiast nie dokumentuje wysokości podstaw wymiaru składek odprowadzonych przez jednostkę nadrzędną, na rzecz której agent prowadził działalność, tj. Przedsiębiorstwa (...). W tej sytuacji brak jest możliwości ustalenia podstawy wymiaru składek w okresie powyższego zatrudnienia. Organ rentowy wskazał również, że nie jest uprawniony do przyjęcia za podstawę wymiaru składek kwoty obowiązującego w latach 1988-1990 minimalnego wynagrodzenia za pracę z uwagi na treść art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który umożliwia takie rozwiązanie jedynie w stosunku do osób pozostających w stosunku pracy, a nie zatrudnionych w oparciu o umowę agencyjną. Powyższe uniemożliwia zatem uwzględnienie okresu zatrudnienia odwołującej w ww. zakładzie pracy do obliczenia kapitału początkowego. Organ rentowy nadmienił, że kapitał początkowy może być ponownie obliczony po dostarczeniu przez ubezpieczoną zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek agenta przedsiębiorstwa w spornym okresie czasu (odpowiedź na odwołanie z dnia 19 listopada 2018r., k. 8-9 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. M., urodzona w dniu (...), jest z zawodu cukiernikiem. W dniu 18 maja 1978r. ukończyła Zaoczne Technikum (...) w W., uzyskując tytuł technologa produktów rolno-spożywczych o specjalności piekarstwo. W dniu 1 września 1973r. podjęła pracę w Spółdzielni (...) z siedzibą w W., którą wykonywała do 31 stycznia 1987r. Początkowo była zatrudniona na stanowisku ucznia praktycznej nauki zawodu, a następnie ciastkarza, starszego referenta technicznego i specjalisty do spraw produkcji ciastkarskiej. W okresie od 19 lipca 1979r. do 31 grudnia 1979r. przebywała na urlopie bezpłatnym. Pracodawca wystawił ubezpieczonej zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, w którym wskazał, że w latach 1976-1987 ubezpieczona uzyskała następujące łączne kwoty wynagrodzeń i świadczeń pieniężnych: za 1976r. – 27.032,00 zł, za 1977r. – 36.430,00 zł, za 1978r. – 40.181,00 zł, za 1979r. – 22.722,00 zł, za 1980r. – 37.695,00

zł, za 1981r. – 69.341,00 zł, za 1982r. – 103.026,00 zł, za 1983r. – 115.180,00 zł, za 1984r. – 136.753,00 zł, za 1985r. – 158.678,00 zł, za 1986r. – 224.406,00 zł i za 1987r. – 125.891,00 zł (13.791,00 zł + 112.100,00 zł) (kwestionariusz osobowy, k. 26; życiorys, k. 27; świadectwo dojrzałości, k. 28-29 – dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych - k. 35 a.s.; zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 15 listopada 2000r., świadectwo pracy z dnia 31 stycznia 1987r., umowa o naukę zawodu z dnia 1 września 1973r., świadectwo pracy z dnia 16 czerwca 1987r., pismo z dnia 12 września 2018r. – nienumerowane karty a.r.).

W okresie od 29 czerwca 1987r. do 31 sierpnia 1988r. ubezpieczona była zatrudniona na podstawie umowy agencyjnej w (...) Spółdzielni (...) „Prasa-K.-Ruch” w W. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku sprzedawcy, na którym otrzymywała wynagrodzenie prowizyjne, odpowiadające kwocie co najmniej połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. Z tego tytułu była objęta ubezpieczeniem społecznym jako członek Funduszu Socjalnego Sprzedawców (...). W powyższym okresie zatrudnienia uzyskiwała kwoty wynagrodzeń i świadczeń pieniężnych w następujących wysokościach: za 1987r. – 390.083,00 zł i za 1988r. – 880.322,00 zł (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 14 listopada 2000r., świadectwo pracy z dnia 19 września 1988r., zaświadczenie z dnia 7 listopada 2000r. – nienumerowana karta a.r.).

W dniu 19 października 1988r. B. M. wraz z mężem K. M. zawarli z Przedsiębiorstwem (...) Oddział Restauracji w W. umowę nr: UZ/18/87 o prowadzenie od dnia 22 października 1988r. w holu głównym Dworca Centralnego punktu gastronomicznego na warunkach zlecenia. Umowa została zawarta na czas nieokreślony jednak ze wskazaniem, że zleceniodawca ma prawo odstąpić od umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia m.in. w sytuacji jeżeli agent nie wpłaca w ustalonym terminie należności z tytułu przejętego majątku, zryczałtowanej odpłatności oraz dostarczonych towarów. Zgodnie z zawartą umową, agent zobowiązany był do wpłacenia na rzecz zleceniodawcy kwoty zryczałtowanej odpłatności niezależnie od osiągniętych obrotów, w okresach określonych w instrukcji dotyczącej rozliczeń - kalkulacji finansowej, stanowiącej załącznik do ww. umowy. Korekta ustalonej kwoty odpłatności zryczałtowanej w części dotyczącej składek na ubezpieczenia społeczne miała mieć miejsce w przypadku zmiany ilości osób zatrudnionych przez agenta. Wskazano także, że zryczałtowana odpłatność jest ustalana na okres uzgodniony między zleceniodawcą a agentem. Ponadto ustalenie kwoty odpłatności zryczałtowanej, o której mowa w § 13 ust. 3 miało nastąpić po przeprowadzeniu przez strony szczegółowej kalkulacji obrotów i kosztów związanych z prowadzeniem działalności handlowej w placówce gastronomicznej. W razie braku jednoznacznych uzgodnień każda ze stron mogła rozwiązać umowę za jednomiesięcznym wypowiedzeniem. W umowie postanowiono także, że składki na ubezpieczenie agenta i osób z nim współpracujących oraz pracowników zatrudnionych przez agenta przekazuje zleceniodawca do kasy Zarządu w terminie do 5-go każdego miesiąca za miesiąc ubiegły łącznie z listami płac. Zleceniodawca prowadzi również rozliczenie z tytułu ubezpieczeń społecznych tych osób (umowa nr: UZ/18/87 z dnia 19 października 1988r., k. 35-43 – dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych - k. 35 a.s.).

Na podstawie uchwały nr 17 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1983r. w sprawie ogólnych warunków umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej a osobami fizycznymi, w dniu 20 stycznia 1989r. strony aneksowały ww. umowę w zakresie § 10 dotyczącego możliwości dokonywania przez agenta we własnym imieniu i na własny rachunek zakupu środków trwałych, towarów, surowców, materiałów, półproduktów, jak również wyrobów gotowych w jednostkach gospodarki nieuspołecznionej i w magazynach zleceniodawcy powyższych artykułów, a także możliwości dokonania przez agenta skupu od ludności produktów spożywczych pochodzenia zagranicznego przeznaczonych do sprzedaży w punkcie prowadzonym przez agenta z zachowaniem warunków określonych w § 2 umowy (aneks nr (...) z dnia 20 stycznia 1989r. k. 44 – dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych k. 35 a.s.).

W okresie od 3 listopada 1988r. do 15 grudnia 1988r. ubezpieczona ukończyła z wynikiem pozytywnym kurs dla kierowników zakładów gastronomicznych mający na celu podwyższenie kwalifikacji zawodowych (zaświadczenie o ukończeniu kursu z dnia 15 grudnia 1988r.- dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych, k. 35 a.s.).

Punkt gastronomiczny w holu głównym Dworca Centralnego B. M. prowadziła od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. Wykonując pracę jako agent nie miała limitowanego wymiaru czasu pracy oraz określonych

godzin jej świadczenia. Zdarzało się, że agenci wykonywali pracę w wymiarze nawet do 16 godzin na dobę. Praca agenta była zorganizowana w ten sposób, że część towarów do punktów gastronomicznych i usługowych dostarczał zleceniodawca, tj. Przedsiębiorstwo (...), co dotyczyło przede wszystkim kanapek, których dystrybucją zajmował się dział garmażeryjny, a także napojów otrzymywanych z rozlewni, która znajdowała się na Dworcu Wschodnim. Ubezpieczona prowadziła tzw. mobilny bufet, obsługując własny wózek, na którym miała rozłożone artykuły spożywcze. W początkowym okresie obowiązywania umowy, prowadzenie tego punktu gastronomicznego odbywało się w bocznym korytarzu Dworca Centralnego, a następnie B. M. przeniosła się do hali głównej. W tym samym miejscu swój punkt gastronomiczny prowadził również inny agent W. O., który miał zawartą umowę na warunkach zlecenia z Przedsiębiorstwem Państwowym Restauracje (...). Wynagrodzenie każdego agenta było ustalane indywidualnie w oparciu o sporządzoną kalkulację finansową, która uwzględniała płacę pracownika, płacę właściciela, składki na ubezpieczenia społeczne ZUS, jak również ubezpieczenie OC oraz koszty przedsiębiorstwa, w tym m.in. z tytułu amortyzacji, czynszu i dzierżawy, ponoszenia określonych opłat administracyjnych, odsetek i prowizji bankowych. Kalkulacje finansowe były sporządzane na standardowych drukach, które były jednakowe dla wszystkich agentów zatrudnionych na tych samych zasadach i w których dział finansowy mógł wpisywać hipotetyczne koszty np. z tytułu opłat najmu powierzchni na terenie Dworca Centralnego. Kalkulacje poszczególnych agentów nieznacznie różniły się od siebie, co wynikało m.in. z planu osiągnięcia miesięcznych obrotów, a także było związane z charakterem prowadzonego punktu gastronomicznego bądź usługowego. W przypadku punktów gastronomicznych mobilnych zdarzało się, że w kalkulacjach finansowych nie było zawartego punktu wskazującego na ponoszenie opłat czynszowych. Kalkulacje finansowe były sporządzane przez zleceniodawcę według deklaracji zbiorczej i najczęściej obejmowały kilka osób prowadzących dany punkt gastronomiczny, np. dwóch agentów, a czasami nawet zatrudnionego w bliżej nieokreślonym czasie pracownika. Z tego względu nie wskazywały indywidualnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne agentów oraz osób przez nich zatrudnionych. Kwoty przewidziane do wypłaty agentom były umieszczone w kalkulacji finansowej na samym końcu pod pozycją zatytułowaną „płace” (zeznania świadka W. O., k. 21v-22, zeznania odwołującej, k. 31-32 a.s.).

Z tytułu wykonywania powyższej umowy B. M. i jej mąż K. M. byli objęci obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy zlecenia. W kalkulacjach finansowych została wskazana wysokość składki oraz podstawa jej naliczenia od dwóch agentów. W kalkulacji finansowej sporządzonej za okres od dnia 22 października 1988r. do dnia 21 stycznia 1989r. wskazano, że składki na ubezpieczenia społeczne wynoszą 7.700,00 zł przy określeniu płacy dla dwóch agentów w wysokości 32.000,00 zł, natomiast w kalkulacji finansowej obowiązującej od dnia 1 lutego 1989r. wskazano, że składki na ubezpieczenia społeczne wynoszą 9.900,00 zł przy określeniu płacy dla dwóch agentów w wysokości 55.000,00 zł. W pismach z dnia 19 lipca 1989r. i z dnia 26 września 1989r., w związku z przyjętymi nowymi kalkulacjami, zleceniodawca wskazał, że od 1 sierpnia 1989r. planowany obrót miesięczny wynosi 1.600.000,00 zł, planowane koszty miesięczne agenta wynoszą 390.000,00 zł, natomiast planowana odpłatność miesięczna na rzecz przedsiębiorstwa wynosi 240.000,00 zł. Z kolei od 1 września 1989r. planowany obrót miesięczny wynosi 2.560.000,00 zł, planowane koszty miesięczne agenta wynoszą 702.000,00 zł, natomiast planowana odpłatność miesięczna na rzecz przedsiębiorstwa wynosi 306.000,00 zł (kalkulacje finansowe dla agencyjnego punktu gastronomicznego, k. 47-48, pismo z dnia 19 lipca 1989r., k. 49, pismo z dnia 26 września 1989r., k. 50 - dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych, k. 35 a.s.).

W dniu 31 grudnia 1989r. B. M. i K. M. zwrócili się do Dyrektora Przedsiębiorstwa (...) Oddział Restauracji w W. z podaniem o rozwiązanie z dniem 31 marca 1990r. umowy agencyjnej na prowadzenie punktu gastronomicznego. W odpowiedzi na ww. pismo Zastępcy Dyrektora wyraził zgodę na rozwiązanie umowy agencyjnej z dniem 31 marca 1990r. zgodnie z § 18 pkt 1 zawartej umowy. W dniu 12 kwietnia 1990r. ww. wystawiono ubezpieczonej B. M. świadectwo pracy, w którym wskazano, że była zatrudniona w powyższym przedsiębiorstwie od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. na stanowisku agenta, na którym otrzymywała wynagrodzenie ustalone zgodnie ze sporządzonymi kalkulacjami finansowymi (pismo z dnia 13 grudnia 1989r., k. 51, świadectwo pracy z dnia 12 kwietnia 1990r., k. 63 - dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych, k. 35 a.s.).

W okresach od dnia 1 kwietnia 1990r. do dnia 3 lipca 1997r. oraz od dnia 20 lipca 1997r. do dnia 31 grudnia 1998r. ubezpieczona prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą A. Spożywcze (...) w W. i z tego tytułu podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. W latach 1991-1998 B. M. zadeklarowała następujące podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: za 1990r. – 4.101.838,00 zł, za 1991r. – 10.949.221,00 zł, za 1992r. – 17.614.800,00 zł, za 1993r. – 25.879.200,00 zł, za 1994r. – 34.467.000,00 zł, za 1995r. – 4.645,85 zł, za 1996r. – 5.967,52 zł, za 1997r. – 6.858,96 zł i za 1998r. – 8.540,62 zł (potwierdzenie ubezpieczenia społecznego z dnia 30 września 2014r. – nienumerowane karty akt organu rentowego).

W dniu 18 marca 2014r. B. M. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał w dniu 25 września 2018r. decyzję znak: (...) -2014, w której ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 121.897,16 zł. Do obliczenia kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.022,74 zł, okresy składkowe w wymiarze 24 lat, 8 miesięcy i 10 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 5 miesięcy i 13 dni, zaś do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru organ rentowy przyjął okres 10 kolejnych lat kalendarzowych z przedziału 1979-1988, ustalając wskaźnik wynoszący 83,77%. Organ rentowy nie uwzględnił dochodu z lat 1988-1990 wskazując, że przedłożona przez odwołującą dokumentacja z tytułu zatrudnienia od 22 października 1988r. do 31 marca 1990r. nie dokumentuje wysokości podstawy wymiaru składek odprowadzonych przez jednostkę nadrzędną, na rzecz której agent prowadził działalność, tj. Przedsiębiorstwa (...). W tym zakresie organ rentowy nie przyjął także kwoty obowiązującego w latach 1988-1990 minimalnego wynagrodzenia za pracę z uwagi na treść art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który umożliwia takie rozwiązanie jedynie w stosunku do osób pozostających w stosunku pracy, a nie zatrudnionych w oparciu o umowę agencyjną. Organ rentowy wskazał, że sprawa może być przedmiotem ponownego rozpoznania po dostarczeniu przez odwołującą stosownego zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek agenta przedsiębiorstwa w ww. okresie zatrudnienia (wniosek z dnia 18 marca 2014r., decyzja ZUS z dnia 25 września 2018r., znak: (...) -2014 – nienumerowane karty a.r.). B. M. odwołała się od powyższej decyzji (odwołanie z dnia 19 października 2018r., k. 3-4 a.s.).

Postanowieniem z dnia 5 marca 2019r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczność wyliczenia wysokości kapitału początkowego B. M. przy uwzględnieniu okresu zatrudnienia w Oddziale Restauracji (...) od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. oraz uzyskiwanych wówczas wynagrodzeń wynikających z kalkulacji przedstawionych przez odwołującą oraz znajdujących się w aktach osobowych odwołującej nadesłanych przez (...) Urząd Wojewódzki w W. (postanowienie z dnia 5 marca 2019r., k. 31v a.s.).

W opinii z dnia 30 kwietnia 2019r. biegła sądowa z zakresu rachunkowości i finansów (...) dokonała wyliczenia wynagrodzenia ubezpieczonej za sporne lata jej zatrudnienia w oparciu o dokumentację zawartą w aktach osobowych, w tym zaświadczenia i świadectwa pracy oraz dokonała zestawienia wysokości dochodów i ich stosunku do przeciętnego wynagrodzenia za lata 1973-1998. Biegła sądowa wskazała, że ustalone przez nią wartości pokrywają się z wyliczeniami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odnośnie okresu 1973-1987 oraz okresu od dnia 1 stycznia 1988r. do dnia 31 sierpnia 1988r. Odnosząc się natomiast od okresu zatrudnienia ubezpieczonej od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. w Przedsiębiorstwie Państwowym Restauracje (...) w oparciu o umowę agencyjną, biegła podkreśliła, że z zebranej dokumentacji wynika, że składki ZUS były odprowadzane, brak jest jednak informacji o wysokości podstawy wymiaru od jakiej były liczone. W związku z tym, za okres od 22 października 1988r. do 31 grudnia 1988r. biegła sądowa przyjęła jako podstawę najniższe miesięczne wynagrodzenie pracowników uspołecznionych zakładów pracy w wysokości 9.000,00 zł miesięcznie. Analogicznie za lata 1989-1990 biegła zastosowała najniższe wynagrodzenie pracowników uspołecznionych zakładów pracy określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 1987r. w sprawie zgłaszania pracowników do ubezpieczenia społecznego oraz składek na to ubezpieczenie, przyjmując: za okres od 1 stycznia 1989r. – 17.800,00 zł, za okres od 1 lipca 1989r. – 22.100,00 zł i za okres od 1 października 1989r. – 38.000,00 zł. Dla okresu od 1 stycznia 1990r. do 31 marca 1990r. biegła sądowa zastosowała najniższe wynagrodzenie pracowników uspołecznionych zakładów pracy w wysokości 120.000,00 zł miesięcznie. Przy uwzględnieniu ww. zarobków biegła dokonała obliczenia potencjalnego wynagrodzenia dla ustalenia wysokości

kapitału początkowego wskazując, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych (1979-1988) wyniósł 84,12%, natomiast z 20 lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia wyniósł 70,56%. Następnie do obliczenia kapitału początkowego biegła przyjęła podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.027,01 zł, okresy składkowe w wymiarze 296 miesięcy, okresy nieskładkowe w wymiarze 5 miesięcy oraz średnie dalsze trwanie życia wynoszące 209 miesięcy. Tak obliczony kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 122.185,58 zł (opinia biegłej sądowej z zakresu rachunkowości i finansów (...) z dnia 30 kwietnia 2019r., k. 39-49 a.s.).

Do powyższej opinii zastrzeżenia wniósł organ rentowy wskazując, że naliczenie kwot wynagrodzeń minimalnych obowiązujących w gospodarce społecznej dotyczy wyłącznie osób zatrudnionych na umowie o pracę, a nie umowie agencyjnej. Okoliczność ta całkowicie dyskwalifikuje zatem wyliczenia poczynione przez biegłą sądową w opinii z dnia 30 kwietnia 2019r. Na tej podstawie organ rentowy wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu rachunkowości (pismo procesowe organu rentowego z dnia 24 maja 2019r. wraz z załącznikiem, k. 62-63 a.s.).

Postanowieniem z dnia 11 czerwca 2019r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłej sądowej E. Z. na okoliczność obliczenia wysokości kapitału początkowego odwołującej B. M. przy uwzględnieniu, za okres pracy w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w okresie od 22 października 1988r. do 31 marca 1990r. na podstawie umowy agencyjnej, wynagrodzeń wynikających z kalkulacji przedstawionych przez odwołującą oraz zachowanych w aktach osobowych (postanowienie z dnia 11 czerwca 2019r., k. 65 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 5 sierpnia 2019r., do obliczenia wysokości kapitału początkowego, biegła sądowa E. Z. przyjęła dane wskazane w sporządzonych kalkulacjach finansowych, uwzględniając dla okresu od 22 października 1988r. do 21 stycznia 1989r. kwotę 32.000,00 zł oraz dla okresu od dnia 1 lutego 1989r. kwotę 55.000,00 zł. Wskazała także, że od dnia 1 sierpnia 1989r. zmianie uległy wskaźniki planowanego obrotu miesięcznego, kosztów agenta oraz odpłatności na rzecz przedsiębiorstwa. Brak jest natomiast informacji o wysokości składek ZUS oraz wynagrodzeniu agenta. Po dokonaniu stosownej korekty, wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. wyniosła 122.802,13 zł (opinia uzupełniająca biegłej sądowej z zakresu rachunkowości i finansów (...) z dnia 5 sierpnia 2019r., k. 80-86 a.s.).

Do powyższej opinii zastrzeżenia zgłosił organ rentowy wskazując, że kalkulacje finansowe nie stwierdzają faktycznych kwot podlegających oskładkowaniu, nadto obejmują dwóch agentów bez wskazania indywidualnej podstawy wymiaru składek. W związku z powyższym organ rentowy ponownie wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego ww. specjalności. Na rozprawie w dniu 26 maja 2020r. Sąd postanowił pominąć ww. wniosek dowodowy (pismo procesowe organu rentowego z dnia 11 października 2019r. wraz z załącznikiem, k. 98-99 a.s., protokół rozprawy z dnia 26 maja 2020r., k. 148 a.s.).

Wskazany stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zgromadzonych w toku postępowania dowodów z dokumentów, w szczególności znajdujących się w aktach osobowych i w aktach kapitałowych, a także częściowo w oparciu o zeznania świadka W. O. i ubezpieczonej B. M.. Powołane przez Sąd dowody z dokumentów, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, ponieważ korespondowały ze sobą, a nadto strony nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Sąd dał wiarę zeznaniom W. O.. Świadek, tak jak ubezpieczona, przedstawił ogólne zasady zawierania umów agencyjnych w Przedsiębiorstwie (...) oraz warunki współpracy agentów na ich podstawie. Ponadto to co zeznał pokrywało się z tym co wynika z umowy agencyjnej oraz z kalkulacji, które zachowały się w aktach osobowych B. M..

W podobnym zakresie Sąd ocenił jako wiarygodne zeznania ubezpieczonej. Korespondują one z tym co zeznał świadek i co wynika z dokumentów, dlatego nie mogły być pominięte. Jedynie w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia agenta Sąd nie uwzględnił zeznań B. M.. Wprawdzie kwota takiego wynagrodzenia została wskazana w kalkulacji, jednak z przyczyn, o których będzie mowa w dalszej części, Sąd tej kwoty nie uwzględnił przy wyliczaniu wysokości kapitału początkowego.

Sąd Okręgowy ocenił jako rzetelne dwie opinie (główną i uzupełniającą) sporządzone przez E. Z. - biegłą sądową z zakresu rachunkowości i finansów. Prezentują one dwa warianty wyliczeń kapitału początkowego odwołującej, przy czym tylko jeden z nich można było przyjąć. Sąd przyjął ten, jaki biegła zaprezentowała w pierwszej z wydanych opinii, z pewną korektą, o czym będzie mowa w dalszej części.

Sąd pominął wniosek zgłoszony przez pełnomocnika organu rentowego w piśmie procesowym z dnia 11 października 2019r. (k. 98 – 99 a.s.) o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów. W ocenie Sądu materiał dowodowy obejmujący opinię główną i uzupełniającą biegłej sądowej E. Z. nie wymagał uzupełnienia, w szczególności, że opinie biegłej są logiczne, a płynące z nich wnioski jednoznaczne, które można było skorygować w zakresie rachunkowym, o jakim będzie mowa, bez potrzeby przeprowadzania kolejnego dowodu z opinii biegłego. Zarazem Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie przedstawił skutecznej argumentacji przemawiającej za koniecznością dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego sądowego. Sąd miał także na uwadze, że w toku postępowania sądowego ubezpieczona nie przedstawiła żadnej dodatkowej dokumentacji - poza tą, która została już uwzględniona przez biegłą sądową w sporządzonych opiniach - a tym samym brak było nowego materiału źródłowego, w oparciu o który biegły sądowy mógłby wydać kolejną opinię. Z kolei do tego, by przyjąć jako prawidłowe stanowisko Zakładu, zaprezentowane w zaskarżonej decyzji i podtrzymane w toku postępowania, do czego dążył Zakład, nie było konieczne dopuszczenie dowodu z opinii jakiegokolwiek biegłego sądowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie B. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 25 września 2018r., znak: (...) -2014, podlegało uwzględnieniu w niewielkiej części, zaś w pozostałym zakresie było niezasadne.

Zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020r. poz.53 ze zm.), zwanej ustawą emerytalną, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Na podstawie art. 174 ust. 2 w/w ustawy przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Z kolei w myśl art. 174 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. Dyspozycja powołanego art. 174 ust. 3 odsyła do treści art. 15. Zgodnie z art. 15 ust. 1 i 6, podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, albo
- 2) w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresy podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy emerytalnej, do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997r. o zrekomensowaniu okresowego

niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej).

Stosowane do przepisu art. 175 ust. 1 zd. 2 ustawy emerytalnej, postępowanie w sprawie ustalenia kapitału początkowego przebiega według zasad dotyczących ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w ustawie (w szczególności chodzi tu o katalog środków dowodowych, jakie służą ubezpieczonemu w postępowaniu przed organem rentowym do wykazania zarówno stażu ubezpieczonego, jaki i wysokości przychodów).

Zgodnie z § 21 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r., Nr 237, poz. 1412), środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobków lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury dla pracowników (także wysokości kapitału początkowego) są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Brak odpowiedniej dokumentacji płacowej i innych dokumentów, na jakie wskazuje cytowany przepis, przeważnie uniemożliwia prawidłowe ustalenie w zakresie wysokości wynagrodzenia za pomocą innych środków dowodowych. Jest to bowiem trudne z uwagi na szczegółowość takich danych przy znacznej najczęściej odległości czasowej. Zaliczenie zaś nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych

i precyzyjnych (zob. wyrok Sądu Najwyższych z 9 stycznia 1998r. II UKN 440/97). Jednocześnie w orzecznictwie podkreśla się, że w postępowaniu odwoławczym od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie ma ograniczeń co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków i w myśl art. 473 k.p.c. wysokość wynagrodzenia może być dowodzona wszelkimi dostępnymi dowodami przewidzianym w Kodeksie postępowania cywilnego.

Rzeczą sądu jest natomiast ocena wiarygodności przedstawionych w toku postępowania dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997r. II UKN 186/97, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 4 marca 1997r. III AUa 105/97).

Mimo braku ograniczeń dowodowych w postępowaniu przed sądami ubezpieczeń społecznych nie można zapominać, że wysokość zarobków stanowiących podstawę wyliczenia składki na ubezpieczenia społeczne nie może być ustalana w sposób hipotetyczny, przybliżony, oparty jedynie na domniemaniu czy też uprawdopodobnieniu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2007r., III AUa 482/07, Apel. - W-wa 2008, nr 1; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007r., I UK 36/07, LEX nr 390123; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2013r., II UK 315/12, LEX nr 1375196; wyroki Sądu Apelacyjnego w Lublinie: z dnia 14 sierpnia 2012r., III AUa 322/12, LEX nr 1213861; z dnia 4 października 2012r., III AUa 305/12, LEX nr 1223273; z dnia 19 grudnia 2012r., III AUa 1009/12, LEX nr 1237287; wyroki Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: z dnia 5 października 2012r., III AUa 565/12, LEX nr 1223165 i z dnia 22 stycznia 2013r., III AUa 1244/12, LEX nr 1280044; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 sierpnia 2013r., III AUa 459/13, LEX nr 1363361). Zadaniem Sądu w sprawach o wysokość emerytury, a także kapitału początkowego jest więc dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości. Dodatkowo regułą jest, że podstawę wymiaru świadczenia stanowić mogą te przychody, których dotyczy obowiązek opłacania składki (nie jest to jednak reguła bezwzględna). Jak stwierdził Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 18 października 2007r. (III AUa 970/07, Apel. - W-wa 2008, nr 1), przy ustalaniu, czy istnieje/istniał obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy ustalając wysokość kapitału początkowego B. M. uwzględnił jako składkowy okres zatrudnienia od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. w Przedsiębiorstwie Państwowym Restauracje (...) w W.. W zakresie długości okresów składkowych i nieskładkowych wyliczenia organu rentowego i bieglej sądowej pokrywają się, mimo więc wniosku ubezpieczonej zgłoszonego w odwołaniu, obejmującego żądanie przyjęcia w/w okresu przy obliczaniu kapitału początkowego, Sąd nie mógł go uwzględnić, ale nie z tej przyczyny, że był bezzasadny, tylko dlatego, że sam Zakład już ten okres doliczył jako składkowy. ZUS nie uwzględnił natomiast wynagrodzeń z tego okresu wskazując, że przedłożona przez odwołującą dokumentacja potwierdza wyłącznie kalkulację finansową dotyczącą planowanego obrotu miesięcznego, natomiast w żaden sposób nie dokumentuje wysokości podstaw wymiaru składek odprowadzonych przez jednostkę nadrzędną, na rzecz której agent prowadził działalność. Sąd takie stanowisko organu rentowego podzielił. Podkreślić należy, że ubezpieczona – poza kalkulacjami, pismami odnoszącymi się do kalkulacji oraz świadectwem pracy – nie przedstawiła takich dokumentów, z których wprost, w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości wynikałaby wysokość jej wynagrodzenia, jakie jako agent otrzymywała w okresie pracy w Przedsiębiorstwie Państwowym Restauracje (...) w W.. Również w aktach osobowych, o które Sąd wystąpił, nie ma tego rodzaju dokumentów. Wreszcie następcą prawnym w/w Przedsiębiorstwa - (...) S.A. z siedzibą w W., do którego Sąd się zwrócił o wskazanie, jakie kwoty wynagrodzenia jako agent otrzymywała B. M. w okresie od dnia 22 października 1988r. do dnia 31 marca 1990r. pracując w Oddziale Restauracji (...) i jaka była w tym okresie jej podstawa wymiaru składek, udzielił informacji, że wskazanie o jakie Sąd wystąpił nie jest możliwe, bowiem w zachowanej dokumentacji brak jest jakiegokolwiek potwierdzenia, aby odwołująca była agentem restauracji (...) w w/w okresie (k. 135 - 136 a.s.). Innymi działaniami, jakie Sąd podjął, by ustalić wysokość wynagrodzeń B. M. było wystąpienie do organu rentowego o akta prowadzone przez Zakład dla W. O. i dla męża ubezpieczonej – K. M.. W obu przypadkach Zakład wyliczając kapitał początkowy oraz należne świadczenia, uwzględnił okres pracy w Przedsiębiorstwie Państwowym Restauracje (...) w W., przyjmując za ten czas minimalne wynagrodzenie, co nie było przedmiotem zarzutów czy też odwołań. Przy tym w aktach prowadzonych przez ZUS dla obu wskazanych osób nie ma informacji o wysokości rzeczywiście osiągniętych wynagrodzeń, czy o wysokości faktycznie odprowadzonych składek. Jedynymi więc dokumentami, w których wymieniona jest płaca agenta są wspomniane kalkulacje, jednak – jak słusznie zauważył organ rentowy - stanowią one tylko pewnego rodzaju założenia, prognozę i nie uwzględniają wszystkich zdarzeń gospodarczych, które mogły wpłynąć na wysokość osiąganego przychodu i wysokość wynagrodzeń. Potwierdza to zresztą treść pism (...) z dnia 19 lipca 1989r. i z dnia 26 września 1989r., kierowanych do odwołującej i jej małżonka, które zachowały się w aktach osobowych B. M.. Wynika z nich, że każda kalkulacja była propozycją i musiała być zaakceptowana przez agenta. Dopiero kiedy agent ją zaakceptował były ustalane obowiązujące wskaźniki obejmujące planowany obrót miesięczny, planowane koszty agenta i planowaną odpłatność na rzecz przedsiębiorstwa. Następnie w ramach kwoty kosztów agent ustalał zatrudnienie i uposażenie osób współpracujących, pracowników oraz własne i przesyłał je do D. Ekonomicznego przedsiębiorstwa, dla potrzeb kadrowych oraz obliczeń z tytułu ZUS. To więc oznacza, że kalkulacja nie miała charakteru ostatecznego i nie musiała być zaakcentowana, a zatem w formie przygotowanej nie musiała obowiązywać. Mogło dojść do zmiany przedstawionych w niej wartości, w tym płacy agentów, którą to płacę agent sam ustalał w ramach tego co zaproponowało przedsiębiorstwo i o swojej decyzji informował odpowiedni D., który dopiero na tej podstawie naliczał składki. Kwota składek ZUS widniejąca w kalkulacji, tak samo jak płaca agenta, nie musiała być więc wartością ostateczną. Dodatkowo w przypadku ubezpieczonej istotne jest to, że współpraca z (...) (w tym umowa i kalkulacje) obejmowała dwóch agentów – B. M. i jej małżonka. Wartości wymienione w kalkulacjach, w szczególności płaca agentów oraz składki na ZUS dotyczą więc dwóch osób, nie wiadomo tylko wedle jakiego schematu zostały ustalone, a zatem czy jest to propozycja dla każdego agenta, czy dla dwóch agentów, a jeśli tak, to w proporcji po połowie czy jakiejś innej.

Zdaniem Sądu powyższe uniemożliwia jednoznaczne i pewne ustalenie kwot, które w analizowanym okresie stanowiły podstawę wymiaru składek ubezpieczonej. Podobny pogląd, odnosząc się do kalkulacji przygotowanych dla agenta, wyraził zresztą Sąd Apelacyjny w Lublinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 lutego 2018r. (III AUa 541/17).

W dalszej kolejności należało rozważyć, czy w sytuacji, kiedy nie zostały wykazane kwoty wynagrodzeń ubezpieczonej uzyskiwane w (...), można na podstawie art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej, przyjąć minimalne wynagrodzenie. Organ rentowy wskazywał, że jest to niezasadne, ale Sąd nie podziela powyższego stanowiska. W tym miejscu

wskazać należy, że w/w przepis istotnie dotyczy wyłącznie pracowników, co wynika wprost z jego aktualnego brzmienia. Jednakże możliwość uwzględnienia w podstawie wymiaru kapitału najniższego wynagrodzenia wynika ze szczególnych regulacji, wynikających z przepisów dotyczących ubezpieczeń społecznych osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub zlecenia. Art. 7 i art. 38 pkt 2 ustawy z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (tekst jedn. Dz. U. z 1983r., Nr 31, poz. 146) zawierał upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru świadczeń i obowiązku ubezpieczenia. Od dnia 17 maja 1982r., stosownie do treści § 3a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 kwietnia 1982r., jeżeli czas pracy określony w umowie odpowiada co najmniej pełnemu wymiarowi czasu pracy obowiązującego pracowników jednostki gospodarki uspołecznionej, która zawarła umowę, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie ustalona stosownie do § 2 i § 3 ust. 1 nie może być niższa od kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. Nie ulega wątpliwości, że ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu w pełnym wymiarze czasu pracy, zatem zachowała prawo do obliczenia podstawy wymiaru świadczenia w sposób wskazany w cytowanym przepisie. Dodać należy, że przez świadczenie, do którego odwołuje się cytowane rozporządzenie należy rozumieć każde świadczenie z ubezpieczenia społecznego zgodnie z § 2 pkt 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 31 grudnia 1975r. w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. Taki pogląd wyraził m.in. Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 14 lutego 2018r. (III AUa 541/17) oraz Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 20 lutego 2013r. (III AUa 1136/12). Tym samym za błędne należy uznać stanowisko organu rentowego, iż z uwagi na treść art. 15 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS nie jest możliwe przyjęcie minimalnego wynagrodzenia dla osób, które wykonywały zatrudnienie na innej podstawie niż stosunek pracy.

Biegła sądowa w pierwszej z przygotowanych opinii przyjęła do obliczenia wysokości kapitału początkowego właśnie minimalne wynagrodzenie. Wprawdzie organ rentowy zarzucił wadliwość w przyjętych w opinii kwotach tego wynagrodzenia, jednak abstrahując od tego, sama metoda wyliczenia jest prawidłowa z tym jedynie zastrzeżeniem, że nie można było obliczyć wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z innych lat niż lata 1979 – 1988, ponieważ byłoby to mniej korzystne. Biegła inne warianty skalkulowała zresztą i ani wariant 20 lat, ani innych 10 lat kalendarzowych nie dałby wyższego wwpw. Należało zatem pozostać przy latach, które wybrał ZUS w zaskarżonej decyzji, a słuszność tego wyboru potwierdziła biegła. Wśród tych kolejnych 10 lat kalendarzowych, jeśli chodzi o zatrudnienie w (...) znalazł się tylko rok 1988. W tymże roku ubezpieczona przepracowała w tym przedsiębiorstwie okres od 22 października do 31 grudnia. Wynagrodzenie minimalne wedle ZUS powinno wynieść za ten czas 21.000 zł (k. 129 a.s.), zaś biegła sądowa przyjęła kwotę 20.517,43 zł. Sąd przyjął, tak jak organ rentowy, że należało uwzględnić kwotę 21.000 zł (za listopad i grudzień 1988r. po 9.000 zł i za okres od 22 do 31 października, czyli za 10 dni – 3.000 zł).

W związku z powyższym Sąd dokonał w punkcie 1 wyroku zmiany zaskarżonej decyzji w ten sposób, że do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego B. M. przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne:

- za rok 1979 w wysokości 22.722,00 zł;
- za rok 1980 w wysokości 37.695,00 zł
- za rok 1981 w wysokości 69.341,00 zł
- za rok 1982 w wysokości 103.026,00 zł;
- za rok 1983 w wysokości 115.180,00 zł
- za rok 1984 w wysokości 136.753,00 zł
- za rok 1985 w wysokości 158.678,00 zł

- za rok 1986 w wysokości 224.406,00 zł

- za rok 1987 w wysokości 515.974,00 zł (13.791,00 zł + 112.100,00 zł + 390.083,00 zł)

- za rok 1988 w wysokości 901.322,00 zł (880.322,00 zł + 21.000,00 zł).

Okres, który został uwzględniony, a więc lata 1979 – 1988 oraz przyjęta podstawa wymiaru składek za lata 1979 – 1987 są takie jak przyjął ZUS w zaskarżonej decyzji. W tym zakresie nie doszło do zmiany, gdyż nie było ku temu podstaw. Jedyna zmiana, o której była mowa, objęła wynagrodzenie za rok 1988, które z uwagi na uwzględnienie minimalnego wynagrodzenia za czas pracy w (...) od 22 października do 31 grudnia, zwiększyło się o 21.000 zł.

W części nieuwzględnionej, która została omówiona, odwołanie B. M. podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)
2. (...)wezwać do wskazania w terminie 7 dni, czy wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku dotyczy całości wyroku czy jego części, a jeśli tak, to której – pod rygorem odrzucenia wniosku.